Kadın/Woman 2000, December 2023; *24 (2)*: 43-74

"Damızlık Kızın Öyküsü" Dizisinin Mekânlarında Kadın Temsiliyetleri

Women Representations in Spaces of "The Handmaid's Tale" Series

Zeynep Seymen[1]
Meltem Eranıl[2]

Öz

'Damızlık Kızın Öyküsü' dizisi, beden ile sosyal yapı arasındaki güç ilişkilerine atıfta bulunarak, toplumsal normların ve güç dinamiklerinin bireyin bedenini şekillendirdiği bir tahakküm ilişkisini ortaya koymaktadır. Bu nedenle, dizi mekânındaki temsiller, bireylerin bedenlerinin cinsiyet, sınıf, ırk gibi faktörlere bağlı olarak nasıl algılandığı ve kullanıldığı konusunda önemli bir rol oynamaktadır. Bu araştırma, dijital medya dizisinin kurgusal iç mekânlarında kadın temsillerini inceleyerek, cinsiyet çalışmaları, sinematografi ve iç mimarlık gibi birçok disipline katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Araştırma, 'Damızlık Kızın Öyküsü' dizisinin ilk sezonunda yer alan Waterford Evi'ni sinematik mekânsal analiz aracı olarak odak noktası haline getirmektedir. Set tasarımı, mekânsal unsurları ve düzenlemeleri, mekânda gerçekleştirilen eylemler, sembolik anlamlar, toplumsal normatif kalıpların kadraja yansıması ve karakterlerin teorik arka planları sinematik veriler varlığında incelenmiştir. Makalenin amacı, sinematik mekâna ilişkin anlamları derinleştirerek, kadın temsillerinin farklı normlarını gözlemlemek ve toplumun normatif kalıplarına ilişkin stereotipleri vurgulamaktır.

Bu çalışmanın mekânsal analizinin sonuçları, dizinin kurgulanan kültürü, zamanı ve mekânında tasvir edilen cinsiyet rollerinin temsilinin ifade edilmesinin yanında günümüzdeki ve gelecekteki toplumsal cinsiyet ve mekân çalışmalarına ışık tutacaktır. Ayrıca, kadınların sosyal hayatta karşılaştığı kısıtlamaları vurgulayarak kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği konusunda farkındalık yaratılmasına katkıda bulunması umulmaktadır.

Anahtar kelimeler: *Toplumsal cinsiyet, kadın mekânsal temsil, sinematik mekân, Damızlık Kızın Öyküsü.*

Abstract

The series 'The Handmaid's Tale' refers to the power relations between the body and social structure, demonstrating the relationship of domination in which both societal norms and power dynamics shape an individual's body. Therefore, representations within the show's setting play a significant role in how individuals' bodies are perceived and utilized, concerning factors such as gender, class, race, and others. The research aims to examine the representations of women in fictional interior spaces of a digital media series which will contribute to many disciplines, gender studies, cinematography, and interior architecture.

The research focuses on the Waterford House from the first season of 'The Handmaid's Tale' as a means of cinematic spatial analysis. The analysis of the set design, spatial elements, arrangements, actions, symbolic meanings, the reflection of social norms in the framing, and the theoretical backgrounds of the characters all incorporate cinematographic language. The study's goal is to examine the meanings attached to cinematic space to revitalize varied norms of women's representations and normative stereotypes of the community.

The results of this study's spatial analysis will shed light on both the representation of gender roles depicted within the fictional culture, time, and location of the series and contribute to future studies on gender and space, considering the prevailing norms of today and beyond. By emphasizing the limitations faced by women in social life, it is hoped that it would contribute to raising awareness of women's rights and gender inequality in society.

Keywords*: gender, women, spatial representation, cinematic space, The Handmaid's Tale.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Yaşar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İç Mimarlık Bölümü. E-posta: seymen.zeynep@hotmail.com ORCID No: 0000-0002-4362-3617.

[2] Dr. Öğr. Üyesi Meltem Eranıl, Yaşar Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü, E-posta: meltem.eranil@yasar.edu.tr ORCID No: 0000-0003-0495-7857.

Özgün araştırma makalesi
Makale gönderim tarihi: 25 Temmuz 2023
Makale kabul tarihi: 20 Kasım 2023

Original research article
Article submission date : 25 July 2023
Article acceptance date: 20 November 2023

1302-9916©2023 **emu**press

Giriş

Toplumsal cinsiyet, bireylerin sosyal ve kültürel olarak belirlenen cinsiyet normlarına göre şekillenen kimliklerini, rollerini ve davranışlarını ifade eden bir kavramdır. Toplumsal cinsiyet, sosyo-psikolojik düşüncelerin inşasında kendine yönelimi ifade ederken bu kurgusal içselliğin anlamı 'eylem' olarak ortaya çıkmaktadır (Butler, 1988: 528). Bu perspektif, toplumsal cinsiyetin yalnızca kavramsal bir yapı olmadığını ve sürekli olarak yeniden inşa edilen bir pratik olduğunu göstermektedir.

Toplumsal cinsiyet, mekân ve mimarlık disiplinleri arasındaki ilişki, farklı bakış açılarını içeren geniş bir çalışma alanını tanımlar. Massey'e (1994) göre mekân, yer ve cinsiyet yaklaşımları birbiriyle ilişkili olup mekânın toplumsal yapılar, ilişkiler ve güç dinamikleri üzerinde önemli bir etkisi olduğunu vurgular. Bu etkileşim, mekânın toplumsal cinsiyet rolleri ve kimlikleri gibi sosyal yapılar üzerindeki rolünden kaynaklanır.

Sinematik mekânlar, bilim kurgu dışındaki türlerde genellikle gerçek hayattan esinlenir. Filmler gerçek hayatın temsili yoluyla toplumda yer alan algıları ve kalıpları yeniden üretir (Pallasmaa, 2012). Kurgusal mekânların zihinsel ve gerçek temsil olarak nasıl üretildiğine yönelik araştırmalarda mekânsal uygulamalar kullanılmaktadır. Lefebvre (1991), mekânın algılanan, tasarlanan, yaşanan mekân katmanlarından bahsederken diyalektik ilişkiye dikkat çeker. Bu durumda, sinematik mekânlar, belirli toplumsal cinsiyet kodlarına atıfta bulunabilir ve karakterlerin mekânla etkileşimleri aracılığıyla izleyicilerin bu kodları yeniden üretmelerini veya sorgulamalarını sağlayabilir.

Sinematik mekânlarda kadın temsilleri gerçek hayattaki kültür ve inançları yansıtırken, bu algıların yeniden üretilmesinde ve güç ilişkilerindeki konumunu bulmasında önemli bir rol oynar. Ayrıca sinemanın kadınların bedenlerine, cinselliklerine ve kimliklerine dair yaygın algıları şekillendirir (Connell, 2005: 49). Kadınların bedenlerinin nesneleştirildiği veya stereotiplere uydurulduğu temsil; fiziksel ve deneyimlenen mekân aracılığıyla aktarılır.

Sinema, görsel imgeler sunarak uzamsallığını ortaya koyar ve anlam yaratmak için mimarinin olanaklarını kullanır. İnsan algısının derinliklerine ulaşmak için bir araç olan sinema mekânı kullanarak mimarlık ile ilişkilendirilir (Beşışık, 2013). Cinsiyet rolleri, mekânsal özellikleri konum ve kullanıcı açısından çeşitlendirdiği için sinematik mekânlarda okunabilmektedir.

Toplumsal cinsiyet rollerinin öznesi olan kadının sosyal yaşamdaki konumu, sinema ve mimarlık bağlamları arasında, toplumsal cinsiyet rolleri ve hiyerarşi şekillerinin mekânla olan yakın ilişkisine dayanan yaklaşımdan yola çıkılarak, sinematik mekân tasarımlarını ve kadın temsiliyetlerini iç mekân analiz yöntemiyle ele almaktadır. Böylece, interdisipliner düşünceler ışığında 'Damızlık Kızın Öyküsü' dizisinde yer alan iç mekânlardaki kadın temsiliyetleri irdelenecektir.

Toplumsal Cinsiyet ve Mekân

Toplumsal cinsiyet (gender) ile biyolojik olarak cinsiyet (sex) ayrı kavramlardır. Judith Butler (1988), toplumsal cinsiyetin biyolojik cinsiyetin ötesinde, sosyal ve kültürel olarak performatif yol ile oluştuğunu savunur. Toplumsal cinsiyet rolleri, toplumun belirlediği ve cinsiyet normlarına uygun olarak davranılmasını beklediği davranışlar olup bireyin biyolojik yapısı ile psikolojik özelliklerini de kapsamaktadır. Bu tanımlamalar, cinsiyet kimliği çeşitlilik gösteren bireylerin ifadelerini sınırlayabilir ve bu normlara uymayı reddeden bireyler tarafından da sorgulanması gerektiği düşünülür (Butler, 1988).

Toplumsal cinsiyet rollerinin toplum tarafından yönetildiğini ve cinsiyetin sürekli olarak değiştiğini söyleyen Foucault (1978) roller arası bir güç ilişkisinin altını çizer. Ek olarak, Hooks (2014), toplumsal cinsiyet rollerinin, patriyarkal toplumda kadınların köleleştirilmesine hizmet ettiğini belirterek, kadınların özgürleşmesinin bu genellemelerin değiştirilmesiyle mümkün olduğunu belirtir.

Carol Hanisch'in (1969) "Kişisel olan politiktir" makalesi, kadınların kişisel hayatlarının sadece bireysel düzeyde değil, toplumsal ve siyasi düzeyde de önemli olduğunu savunan bir feminist manifestodur. Beauvoir (1986: 13), "Kişi kadın doğmaz, kadın olur.'' diyerek cinsiyetin biyolojik değil, toplumsal bir yapı olduğunu savunmuştur. Butler (2014 [1989]: 53) ise cinsiyetli bedenlere kültürün edilgen alıcıları oldukları ön kabulüyle yaklaşılıp onların bu dayatmayı özümseyecekleri gözüyle bakıldığında, "biyoloji kaderdir" yerine "kültür kaderdir" anlayışı hâkim olduğunu savunur. Bu noktada kadınlara yaşatılan yetersizlik hissinin, bütüncül bir ideolojinin küçük bir parçasıdır ve kadınların kişisel deneyimlerinin sosyal ve politik sorunlarla bağlantılı olduğunu öngörülür.

Kültür kaderdir argümanı toplumsal cinsiyet konusunda içinde bulunulan toplumun biyolojik cinsiyetlere atfettiği rolleri düşündürmektedir. Cinsiyet rolleri bağlamındaki rol kavramının toplumsal cinsiyete uyarlanması konusunda erkek veya kadın olmanın anlamı, kişinin cinsiyetiyle belirlenen genel bir rolün canlandırılmasıdır (Connell, 2005: 25). Sosyo kül-

türel öğeler tarafından şekillendirilen 'kadın rolü' ve 'erkek rolü' kavramlarına farklı toplumsal beklentilere yanıt verir. Özellikle medya temsillerinde karşımıza çıkan kadın imajları, kadınları bedenen ve ruhen eksik hissettirmek üzerine kurulu olumsuzlayan stereotipler olarak değerlendirilebilir. Görsel medyadaki kadın temsilinin eleştirisi, kadınların bedenlerinin toplumsal olarak idealize edilmiş görsellerin kullanılmasına yol açan görüntülerin yayınlanmasıyla ilgilidir. Bu görüntüler, kadın bedenlerinin sadece cinsel nesneler olarak algılanmasına neden olabilir.

Bu sebeptendir ki, kadınların toplumdaki rollerine dair birçok yanlış algı ve beklentinin kaynağının medya ve reklam endüstrisi olduğu aşikardır. Özellikle ana-babalık ve ev işleri konularında kadınların medyada nasıl temsil edildiği, bu temsillerin toplumsal beklentileri nasıl şekillendirdiği ve kadınların günlük yaşamlarına nasıl yansıdığını ve medya aracılığıyla kadınlara yansıtılan imajların gerçekliğe uygun olmadığını, kadınları gerçek hayatta karşılaştıkları sorunlarla yüzleştirmekten ziyade, toplumsal rollerine daha sıkı sıkıya bağlı hale getirdiğinden bahsedilmelidir (Douglas & Michaels, 2005). Evdeki görevlerin toplumsal olarak değerli bir iş olarak tanınmaması, kadınların toplumsal, politik ve ekonomik açıdan marjinalleşmesine ve evin mekânsal yapılarına yönelik düşünsel sorgulamalarının engellenmesine yol açmıştır (Hayden, 1992).

Mekân, yaşamın bütün alanlarına yayılmıştır ve birçok farklı biçimde ortaya çıkar, fakat her zaman bir toplumsal ve siyasi yapının parçasıdır (Lefebvre, 1991). Massey (1994), mekânsal taktiklerin toplumsal ilişkileri etkilediğini vurgularken, mekânın sadece fiziksel bir alan olmadığını, aynı zamanda sosyal, kültürel ve siyasi boyutları olduğunu da savunur. Bu taktikler, cinsiyet, sınıf, ırk ve diğer toplumsal faktörlere bağlı olarak farklı şekillerde tezahür edebilir.

Cinsiyet ve mekân ilişkisini anlamak hem bireysel kimliklerin oluşumuna hem de toplumsal cinsiyet ilişkilerinin yeniden üretimine bakmak anlamına gelir. Mekân, her zaman cinsiyet ve cinsellik rollerinin performansı için bir sahne görevi görmüştür ve bu nedenle cinsiyet, mekânın inşasında bir etki yaratırken, mekân da cinsiyetin ve cinsellik rollerinin inşasında bir etkiye sahiptir (Rendell, 2000).

Mekân, toplumun cinsiyet beklentilerini destekleyen veya sorgulayan mekânsal düzenlemelerle doludur. Mekân ve cinsiyetin birbirleriyle bağlantılı olduğunu, cinsiyetin mekânın üretimi ve deneyimi için önemlidir (Heynen, 2011). Ayrıca, cinsiyet kimliği de mekânın üretiminde ve kullanımında belirleyici bir rol oynar ve mekânın toplumsal cinsiyet rollerinin nasıl yeniden üretildiğine dair önemli ipuçları sunar (McDowell, 1993).

Sinemada, cinsiyetin ve mekânın bedenler ve nesneler üzerindeki dinamiği görsel olarak aktarılır. Cinsiyet ve mekân arasındaki ilişki sanat ve film temsili uygulamalarında incelendiğinde, sanat temsili gücünün özneler ve üzerindeki materyal hareketliliğiyle bütünleştiği ve bu gücün arttığı keşfedilmiştir (Baydar, 2012). Sinematik mekânlar, toplumsal cinsiyetin belirli kalıplarını ve beklentilerini yansıtabileceği gibi aynı zamanda bunları sorgulayabilir ve dönüştürebilir.

Cinsiyetin biyolojik bir gerçekliği olabilir, ancak mekân onun toplumsal olarak yapılandırıldığı bir gerçekliğe dönüşmesini sağlar (Grosz, 2001). Mekân ve cinsiyet, her ikisi de hem bireysel hem de kolektif kimliklerimizdeki birçok farklı boyutu içerir. Mekân, cinsiyet kimliğiyle ilgili birçok sembolik anlamlar taşır. Bu bağlamda, mekânın cinsiyetin yanı sıra sosyal ilişkileri, güç ilişkilerini ve toplumsal hiyerarşiyi de şekillendirdiği görülür.

Teorik Çerçeve ve Yöntem

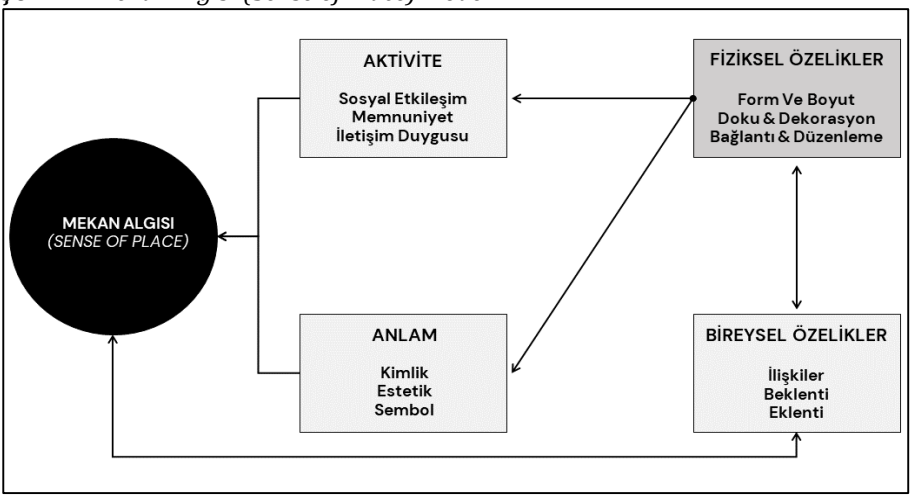
Araştırma, nitel bir alan çalışması olarak metodolojik çerçevede cinsiyet ve sinematik mekân alanlarında literatür taraması ardından bir vaka çalışması kullanılarak araştırma sorularına cevap arar. 'Damızlık Kızın Öyküsü' dizisi, çalışmanın kaynağı olarak seçilmiştir. Vaka analizi, sinematik tekniklerin ve mekân algısı teorilerinin bir araya getirildiği, çalışmaya özgü kapsamlı bir metot geliştirilerek gerçekleştirilmiştir. Analiz, dizinin sinematik mekânlarını inceleyerek kadın temsillerini incelemeyi amaçlamıştır.

Toplumsal cinsiyet rollerinin öznesi olan kadın, sinema ve mimarlık bağlamlarında yöntem, yaklaşım, tasarım ve temsil olarak birbirine kaynak olma potansiyelleri üzerinde ele alınmaktadır. Massey (1994), mekân algısı (sense of place) kavramını küreselleşme ve yerelleşme bağlamlarında ele alarak, mekânın sürekli olarak değişen ve karmaşık bir yapıya sahip olduğunu ve mekân algısının sadece fiziksel özelliklerden ibaret olmadığını vurgulamaktadır. Filmde yaratılan hayal, mimari mekân gibi tasarımcı/yönetmenin kurgusal yansımasıdır ve doğrudan varoluşumuzu destekler (Pallasmaa, 2012). Sinematik mekânlarda yaratılan kurgu, mimari mekânda olduğu gibi fiziksel tasarımın ötesinde tanımlı bir mekân yaratmayı amaçlar.

Araştırmanın teorik çerçevesinde Falahat'ın mekân algısı üzerinde etkisi olan değişkenleri açıklayan modelini temel almaktadır. Mekân algısı araştırmaları, insanların kişisel ve kültürel geçmişlerinden kaynaklanan anılar, deneyimler ve duygular ile yerleşiklik duygusu, kimlik oluşumu, yerleşim yerlerinin kullanımı ve mekânın insanlar üzerindeki etkilerini anlamak için önemli bir araçtır (Falahat, 2006). Mekân algısı bir mekânın

insanlar tarafından algılanma ve hissedilme biçimini ifade eder. Bu kavram, duyusal, duygusal ve kültürel unsurların birleşmesiyle insanların bir mekâna ait hissetmeleri ile ilgilidir ve mekâna bağlanma ve kimlik hissi yaratır (Şekil 1).

Şekil 1: *Mekân Algısı (Sense of Place) Modeli*

Not. Falahat'ın önerdiği model mekân algısını etkileyen faktörleri ve nasıl oluştuğunu açıklamaktadır. Buna göre fiziksel özellikler, aktiviteleri etkileyerek ve belirli anlamlar yaratarak insanların duygu ve davranışlarını etkiler ve mekân algısını güçlendirir. Fiziksel özellikler aracılığıyla anlam ve aktiviteyi geliştirmekte, insanın biyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayarak nihayetinde bir mekân algısı yaratmaktadır. Kaynak: Falahat (2006).

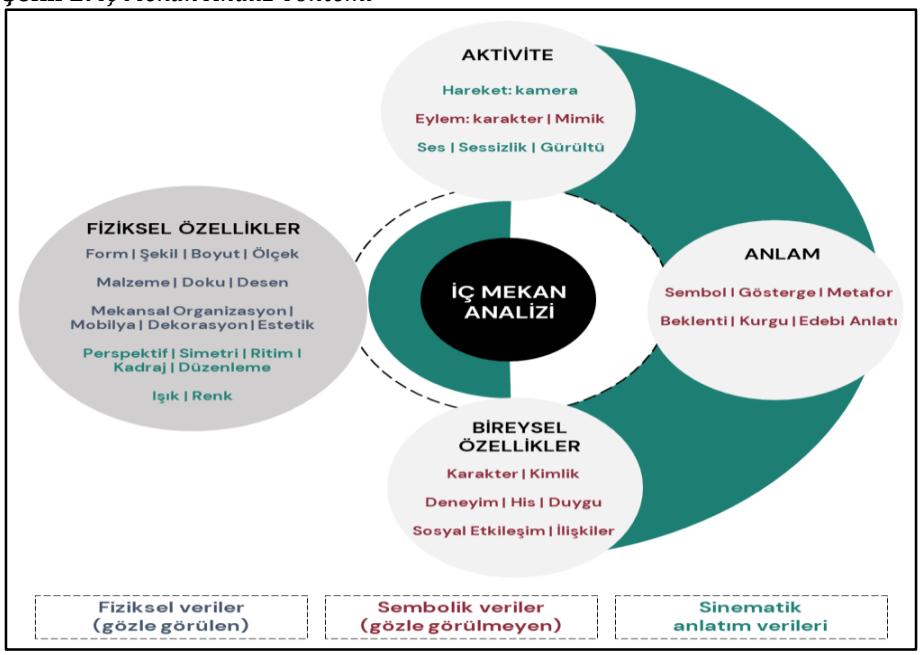
Mekân algısı, kullanıcı deneyimi üzerinde derin etkileri olarak fiziksel özelliklerle şekillenir. Fritz Steele'e (1981) göre, mekânın algılanmasında etkili olan en temel fiziksel özellikler, mekânın büyüklüğü, kontrast, ölçek, orantı ve insan ölçeğidir. Bu faktörler, mekânın tasarımı ile kullanıcıların mekâna olan duygu ve davranışlarını etkiler. Form ve boyut, doku ve dekorasyon, bağlantı ve düzenleme gibi fiziksel özellikler mekânın mimari yapısını oluştururken algının da ana çerçevesini oluşturur (Falahat, 2006). Ayrıca, mekân algısını şekillendiren diğer faktörler arasında kullanıcıların ihtiyaçları, beklentileri, iletişim biçimleri ve önceki deneyimleri de yer almaktadır.

Diğer taraftan, mekân algısının, insanların mekânlara yönelik anlamlarını ve kimliklerini nasıl inşa ettiğine dikkat çekilmekte ve mekân algısının sosyal etkileşimler, iletişim duygusu ve memnuniyet gibi kavramlarla ilişkilendirildiği belirtilmektedir (Falahat, 2006). Ayrıca, mekânın fi-

ziksel özelliklerinin, aktiviteleri etkileyerek mekânın anlamını zenginleştirdiği ve kullanıcıların mekân algısına etki ettiği vurgulanmaktadır. Bu faktörlerin anlaşılabilmesi için sosyal ve kültürel bir altyapının da dikkate alınması gerektiği ifade edilmektedir.

Mekân ve kadının temsiliyeti arasındaki etkileşim; kadın bedenin varlığında iç mekân analiz yöntemi, toplumsal cinsiyet ve mekân yaklaşımında dizinin sinematografik tasarım merceği aracılığıyla yapılacaktır. Mekân anlatısı ve anlamlar arasındaki mekânsal pratikleri ve sinematik teknikleri kapsayan iç mimari analiz yöntemi, mekânın algısı teorisinden yararlanılarak geliştirilmiştir (Şekil 2). Bu bağlamda bu değerlendirmeler, mimari mekânın sinemadaki temsiline, fiziksel mekânla kurulan bağa, bağın kurduğu duyumlara, zihinsel haritaların çizdiği kavramsal mekânlara göre gerçekleşir. Sinematik mekân olgusu, disiplinler arası mekân tartışmasının görsel ve kurgusal bir temsiliyetidir.

Şekil 2: *İç Mekân Analiz Yöntemi*

Not. İç mekân analizi; fiziksel özellikler, aktivite, anlam ve bireysel özellikler olarak dört başlık altında sinematik mekânın tasarımı, renkler ile ifade edilen fiziksel, sembolik, sinematik anlatım verileri dâhilinde incelenecektir. Fiziksel özellikler aracılığıyla aktivite, anlam ve bireysel özellikleri de kapsayarak iç mekân analizine kaynak olan sinematik mekân bu fiziksel ve sembolik temsillerin sonucudur. Bu nedenle birbiriyle kesişen ve birbirine kaynak olan ara kesitlerde yeşil renk ile gösterilen sinematik mekânın algılandığı ve anlamlandığı yerler bütüncül bir analiz yaklaşımı gösterir. Kaynak: Yazarlar.

Genel olarak, yer algısı tanımlarından elde edilen sonuç, yer algısının, insanın içsel bağlantıları, zihinsel algılamaları ve çevresel özellikler arasındaki kompleks etkileşimden kaynaklandığını ortaya koymaktadır. Mekân, kurgusal ve yazınsal senaryoya hizmet eder. Senaryodaki anlatım mekâna dönüşür. Sinemada kurgulanan hikâye için önceden mekân tasarlanırken gerçek hayattaki deneyimler mekânı olağanlığıyla oluşturur. Mekân algısı teoremi öncesinde düşlenmiş, tasarlanmış ve sunulmuş olan kurgusal mekânın okunması için bu yüzden önemlidir. Kaynak olarak 'Damızlık Kızın Öyküsü' dizisi mekânın cinsiyet, sosyal ve politik bağlam içinde nasıl bir rol oynayabileceği konusunda düşündürücüdür. Mekân algısı, toplumsal ve politik değişimlerle de etkilenebilir, bu da 'Damızlık Kızın Öyküsü' dizisinde önemli bir tema olarak karşımıza çıkar.

Damızlık Kızın Öyküsü (The Handmaid's Tale) Dizisi

Damızlık Kızın Öyküsü, yazar Margaret Atwood tarafından 1985'te yayımlanmış distopik bir romandır. Distopik romanlar alternatif gelecek senaryoları barındırır. Atwood da romanlarında geçmişi unutmamak kadar geleceği de düşünmek gerektiğini vurgular (Tolan, 2007). Ayrıca, spekülatif doğru olabileceğini düşündüğü 'Damızlık Kızın Öyküsü' hakkında bu yaşananların geçmişte de var olduğundan ve her zaman daha iyiye gideceğine dair bir kural olmadığından bahseder (Atwood, 2004). Atwood'un bu romanı, kadınların haklarına yönelik mücadelelerin devam etmesi gerektiği konusunda bir uyarı niteliği taşımaktadır ve bugünkü toplumun potansiyel tehlikelerini ve kadın hakları konusundaki endişelerini yansıtmaktadır.

Bu romanın bir televizyon dizisi uyarlaması olarak sunulan The Handmaid's Tale (2017), Bruce Miller'ın yapımcılığında üretilmiş olup feminist mesajları, güçlü kadın karakterleri ve toplumsal cinsiyet konularındaki yorumları ile dikkat çeker. Dizi, erkek egemen muhafazakâr bir rejimde doğurganlık oranının düşmesiyle doğurgan kadınların damızlık hayvan olarak görüldüğü baskı altında oldukları öngörülen bir gelecekten bahseder. Toplumsal huzursuzluk, eskiden Amerika Birleşik Devletleri'nin parçası olan bir bölgede yükselen yeni bir totaliter rejimin ortaya çıkmasına yol açar. Cinsel köleliğe zorlanan bir kadın, totaliter bir toplumda hayatta kalmak için mücadele eder. Dizideki kadın direnişi, ataerkil devletin kontrol ve gözetleme olarak uyguladığı ve dayattığı bakışın aksine kurmaca dünyadaki arkadaşlık ve arzunun bir aracı haline gelir (Der-Ohannesian, 2021). Kadınların direnişi deneyimlerini ifade etme ve özgürleşme yolunda bir adım olarak farkındalık yaratır.

Damızlık Kızın Öyküsünde olaylar 'Gilead Cumhuriyeti' olarak bahsedilen kurgusal yerde yaşanır. Gilead toplumu, cinsiyet rollerinin katı bir

şekilde tanımlandığı ve sınırları belirlendiği bir yapıya dayanmaktadır. Kadın rolleri, etraflarındaki erkekler tarafından sıkı bir şekilde kontrol edilmekte ve sosyal rollerle sınırlıdır; sadece geleneksel "kadın işi" olarak kabul edilen bazı alanlarında faaliyet gösterirler: yemek yapma, temizlik, öğretme ve doğurmak. Kadınlar; Eşler[3] (Wives), Teyzeler[4] (Aunts), Damızlık Kızlar[5] (Handmaids) ve Marthalar[6] (Marthas) gibi sınıflara ayrılırlar.

'Kırmızı Merkez', Damızlık Kızların Gilead rejiminin ideolojik inançlarına göre şekillendirilmesi ve üreme görevlerine hazırlanmaları için Teyzeler tarafından eğitildikleri baskıcı bir eğitim merkezidir. Damızlık Kızlar eğitim sonrasında komutanların evlerine çocuk doğurmak için görevlendirilirler. Kadınların bir adı bile yoktur ve 'Of-fred' (Fred'inki) gibi takma adlar, bulundukları evdeki komutanların adlarına iyelik son eki eklenerek kullanılır. Komutanların eşlerinin refakatinde gerçekleşen seremoni denilen cinsel ittihat ilk olarak garip gelse de sonradan sıradanlaşan bir gerçeğe dönüşür. Hamile kalarak, görevini tamamlayan Damızlık Kız bir başka yüksek mevkide bulunan ailenin soyunun devamı için hizmet etmeye gönderilir. Okumak, yazmak, çalışmak, eğlenmek gibi durumlardan mahrum bırakılan bu kadınların tek görevi doğum yapmaktır. Damızlık Kızlar, Gilead rejimi tarafından kontrol edilen bir toplumda, kendi özgürlükleri, hakları ve bedenleri üzerinde sınırlı bir kontrol sahibi olan zulüm gören bir grup olarak tasvir edilirler. Atwood, düşüncesi, benliği, özgürlüğü olmayan kadınların hikâyesini romanında ise şöyle özetlemektedir: "Biz iki bacaklı rahimleriz, hepsi bu…" (2019 [1985]: 183).

Dizideki kostümler, kadınların statülerini ve işlevlerini de sembolize eder. Eşler mavi, Damızlık Kızlar kırmızı, Teyzeler kahverengi ve Marthalar hâkî yeşili renkte giyinirler. Bu simgesel kostümler kadınlar arasında da ayrımcılığa işaret eder. Damızlıklar tüm vücudu kaplayan kırmızı pelerinin yanı sıra kafalarına da beyaz bir başlık giyerler. Bu kanatlı başlıklar, bir zihniyet işareti olarak saçlarını gizler, yüzlerini örter ve iki taraftan da başka bir yöne bakmalarını engeller. Geleneksel olarak ataerkil ve alçakgönüllülük kavramlarına atıfta bulunur ve bir kadının kamusal

---

[3] Eşler, Gilead'da en yüksek statüye sahip kadınlardır, ancak sadece ev içindeki yönetimi sağlarlar. Ayrıca evlerinde görevlendirilen Damızlık Kız doğum yaparsa, eşler yasal olarak bebeğin annesi kabul edilirler.

[4] Gilead'da Teyzeler, katı bir disiplinle donatılmış güçlü kadınların bir sınıfını temsil eder. Teyzeler, Damızlık kızların kırmızı merkezde eğitildikten sonra evliliklerini denetler ve doğum süreçlerini yönetir. Bu sınıfın en önemli lideri, kurucu Teyze olan Lydia'dır.

[5] Damızlık Kızlar, kadınlar arasında doğurganlık yeteneğine sahip olan bireylerdir ve doğurganlığın sembolü olarak kırmızı kıyafetler giyerek dikkat çekmektedirler. Hamile bir Damızlık Kız daha yüksek bir statüye sahiptir.

[6] Martha, Gilead toplumunda hizmetçi olarak görev yapan kadınlara verilen genel bir isimdir. Marthalar, ev işlerini yapmak, yemek pişirmek, temizlik yapmak gibi görevlerle sorumludur.

alanda nasıl davranması beklendiğine yönelik davranışı işaret eder (Der-Ohannesian, 2021). Kostümler, Gilead toplumunun kadınlarına birer sembolik disiplin aracı olarak kullanılır. Kadın bedenlerini tekdüzeliğe indirgeyerek, onları birbirinin aynısı gibi gösterir ve metalaştırır.

Damızlık Kızın Öyküsünde kadının duygu pratiklerinin ve gerçekleşmelerinin nasıl disipline edildiğini boyun eğmeye direnmek için baskıcı faillerle nasıl müzakere ettiğini ortaya çıkarmak için mekânlar tasarlanmıştır. Dizi farklı deneyimlere sahip olan bireyler ve muhtelif bedenler sunduğu için daha geniş bir bakış açısına da davet eder (Øverland, 2021). Mekân, konu olarak bedenin disipline edilmesine karşın aslında bedensel bir direnişin pratiği olarak incelenmelidir. Beden, mekânı kullanarak toplumsal normlara meydan okuyabilir, kendini ifade edebilir ve baskılara karşı direnebilir. Hooks (2014), "ev" teriminin, mekân algısı bağlamında, sömürge altında yaşamış olanlar için çok farklı bir anlam taşıdığını ve bunun sömürgecilikten kurtuluş ve radikalleşme deneyimleriyle değişebileceğini savunmaktadır.

Sinematik Mekân Olarak Waterford Evi ve İç Mekânları

Waterford Evi, Fred Waterford ve Serena Joy'un yaşadığı Gilead rejimi altında cinsiyet rollerinin sıkı bir şekilde uygulandığı ve kadınların denetim altında tutulduğu bir ev ortamını temsil eder. Kat planı evin sakinlerinin (Komutan, eşi Serena Joy ve Damızlık Kız Offred) hikâyesini anlatacak şekilde tasarlamaya izin verilebilmesi açısından önemli görülüp Waterford Evi üç kata sahip olacak şekilde evin üst katını Damızlık Kız için bir oda olarak planlanmıştır (Robinson, 2019). Dizideki karakterlerin teorik arka planı olarak düşünülen mekân düzenine göre Serena'nın Offred'e evdeki en soğuk ve en uzak odanın verilmesi gerektiği kararı önemlidir.

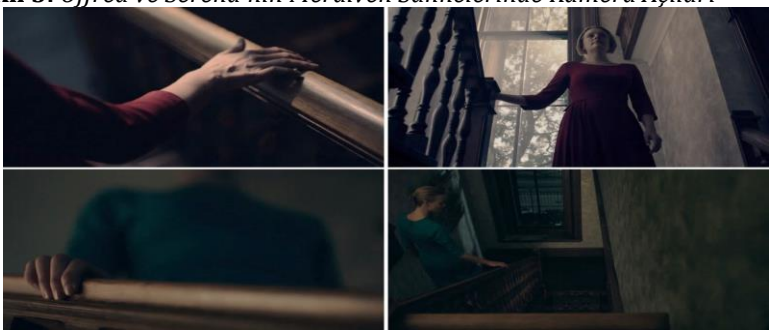
Öte yandan, Waterford evinin tasarımında, güvenli bir sınırın sembolü olarak kontrollü bir ev dünyası yaratılmak istenmiştir. Yaşayanların hiyerarşisine göre tasarlanan olan odalar karakterlerin hikâyelerinin yansıtan obje ve mobilyalar ile döşenmiştir. Komutan ve eşine ait olan görkemli yatak odası ile kimlik erozyonunu aktaran ve samimiyet duygusundan yoksun olan Offred'in odasının kontrastı bunu açıkça gösterir. Offred'in odası dışında Waterford evi, dolup taşan kitaplıklar, işlemeli objeler, ev bitkileri ve resimlerle dolu zengin bir hazine iken son derece sade olan bu odanın yatak odasından çok bir hapishane hücresi gibi hissedilmesi amaçlanmıştır (Dray, 2018).

Waterford evinin tasarımı, gözetim altında olma hissini artırmak amacıyla mekândaki hareketlilik üzerinde düşünülerek, izleyicinin merak duygusunu tetikleyecek bir atmosfer yaratma önemsenmiştir. Böylelikle,

dolap kapısının arkasına veya bir nişe birinin saklanıyor olabileceği gerilimini izleyiciye hissettirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca bu gerilimin başka bir sunumu olarak Gilead'daki evlere yoğun nakışlar, karanlık bir ortam ve koyu renkler hâkimdir. Oda sahnelerindeki ışığın kullanımında pencereden yayılan güneş ışığı izleyicin dikkatini çeker. Pencereden gelen ışık özgürlüğün, tutsak ortamdaki karanlık ise totaliter tutumun ve yeni kurulan baskıcı düzenin yansımasıdır.

Evdeki merdiven[7], karakterlerin ilişkileri, güç dinamikleri ve duygusal durumlarına işaret eden bir sembol olarak kullanılmaktadır. Julie Berghoff, set tasarımcısı olarak, spiral bir merdivenin size kimin doğru geldiğini veya arkanızdan kimin takip ettiğini görmenize izin vermemesinin dramatik gerilimini metafor olarak kullanır (Robinson, 2019). Bu durum, evin içindeki gözetim ve kontrolün bir yansıması olarak karakterlerin arasında bir gizem ve şüphe duygusu oluşturur, onları izole eder ve mekânsal olarak birbirlerinden ayırır. Offred'in ve Serena'nın sahnelerinde merdiveni nasıl kullandığını yükselme ve alçalma kontrastı için gösterilir ve birçok kez korkuluğu okşamak için durdukları fark edilir (Şekil 3). Merdiven metaforunda, Waterford ailesinin gerçek dinamikleri, bir istismarcının alışkın olduğu gibi, iyi ile kötü, zulüm ve şefkat arasında gidip gelmeye odaklanmıştır (Natalia, 2019). Örneğin, Offred'in Serena'ya hamile olmadığını söylemek zorunda kaldığı bir sahne sonrasında Serena Offred'i evin içinde sürükleyerek merdivenlerden çıkarıp kolunu tutup yere atıyor ve birinci kattaki bir çocuk odasından merdivenlerden üst kata çıkılan Offred'in odasına kadar tek bir çekimde bu sahne takip edilebiliniyor (Miller, 2017). Bu sahnede, merdivenlerden çıkıp yere düşen Offred'in kendini güçsüz hissettiğini göstermek amaçlanmaktadır.

Şekil 3: *Offred ve Serena'nın Merdiven Sahnelerinde Kamera Açıları*

Not. Offred ve Serena'nın sahnelerindeki merdiven kullanımı, karakterler arasındaki statü farkını yükselme ve alçalma arasındaki kontrast ile vurgular. Kaynak: Ekran görüntüsü yazarlar tarafından alınmıştır.

[7] Natalia (2019)'ya göre Waterford evinin merkezi merdivendir. Eve girildiğinde ve birçok sahneden sonra karakterlerin odandan ayrılışında ilk görülen unsur merdivendir.

Ayrıca, kitapta da belirtildiği gibi Waterford'un evinde bir bodrum bulunmaması dikkate değerdir. Bodrum kat genellikle gizli, karanlık veya yasak olan şeyleri sembolize eder. Bu tutum, Waterford ailesinin bilinçaltında saklı olan gerçeklerle yüzleşmekten kaçınma arzusunu temsil etmektedir (Natalia, 2019).

Offred'in Odası

Dizinin Gilead'daki ilk sahnesi, yakın kamera çekimiyle Offred'in kırmızı elbisesiyle oturduğu odada başlar. Offred'in gözleri boşluğa dalar, iç sesiyle düşüncelerini ve hatıralarını izleyici ile paylaşmaya başlar. Monolog anlatımıyla, Gilead adı verilen totaliter rejimin nasıl ortaya çıktığı ve kadınların statülerinin nasıl değiştiği hakkında bilgi verir. Bu sahne, Offred'in odasının sınırlılığını, Gilead rejiminin baskıcı doğasını ve karakterin iç dünyasının çaresizliğini yansıttığı için önemlidir. Offred'in odasında sadece işlevsel nesneler bulunur ve Offred'in kendi kimliğini ifade edebileceği özel bir alanı yoktur (Şekil 4). Odanın bu sadeliği, karakterin toplumdaki sınırlı bireyselliğini sembolize eder.

Şekil 4:*Offred'in Odası*

Not. Offred'in odasının sandalye, yatak ve lamba gibi mobilyalarının kullanımı ve bazı mekânsal ögelerin varlığı – kaldırılan ayna izi ve kullanılamayan çalışma masası- ile bireysel kimliğinin sınırlarını ifade eder. Kaynak: Ekran görüntüsü yazarlar tarafından alınmıştır.

Gilead'da gökyüzü vicdana ve ruha en yakın yer olarak tanımlanır. Dizide sıkça kullanılan "Tanrı bizi izliyor." ("Under His Eye.") ifadesi, distopik toplumun dini temalarından biridir ve rejimin sürekli gözetim ve denetim altında tuttuğu bireyleri ve toplumu temsil eder. Offred'in odasının çatı katında ve gökyüzüne yakın olması nedeniyle kontrol edildiğinin bir

göstergesi olarak anlaşılır. Odanın iç mekân tasarımı fiziksel olarak görülen, gerçekleştirilen eylemler, sembolik anlamlar ve karakterin arka planındaki bireysel özellikleri ile sinematik anlatımı ele alınır (Tablo 1).

Tablo 1: *Offred'in Odasının İç Mekân Analizi*

Offred'in Odası	
Fiziksel Özellikler	Alçak tavan Bir sandalye, bir masa, bir lamba Gökyüzüne yakın çatı katı Beyaz ve krem renk Derin pervaza sahip simetrik pencere Karanlık atmosfer Gün ışığı hüzmeleri Olmayan tavan aydınlatması Eski ve kullanılmış eşyalar: dantel yatak örtüsü Pürüzlü Duvar Ahşap zemin Aynanın kirli izi Müzik kutusu Giysi dolabı
Aktivite	Yakın kamera çekim hareketi Nefes sesi, Sessizlik Oturmak ve talimatları beklemek Pencereden bakmak, Toz taneciklerini izlemek Kaşları çatık, Gergin Dokunmak, Koklamak Kırmızı üniforma giymek
Anlam	Damızlık Göz Kafeste tutulan fare Bekleme odası Kilidi olmayan kapı Aydınlatma deliğin kapanma izi Cila kokusu Baskıcı rejim Kutuya hapsolmuş kız Latince yazı
Bireysel Özellikler	Offred June Kimlik erozyonu Unutulmuşluk, Hiçlik Kontrol edilme, Tutsaklık Hapsedilmiş tıbbi varlık Duyusal ihtiyaç, Duygusal sınırlılık Dayanıklılık, Direniş arzusu

Not. Offred'in odasında ifade edilen sinematik etkiler, fiziksel özelliklerinin görselinde aktivite, anlam ve bireysel özellikleri arka planında değerlendirilir. Kaynak: Yazarlar.

Offred'in odasında en çok önemsenen şeylerden biri zamanını nasıl geçireceğine dair mekânın verdiği kararlardır. Çünkü, büyük ikonik pence-

relerden dışarıya bakmak veya odanın daha küçük ayrıntılarını keşfetmek dışında herhangi bir zihinsel harekete izin verilmediği için oda buna göre tasarlanmıştır. Set tasarımcısı kitabı okuduğunda Offred'in sadece havaya baktığını ve muhtemelen toz parçacıklarının etrafta süzülmesini izlemeyi sevdiğini düşündüğünü için aydınlatmanın oranına, ışık şaftlarına ve havada toz asılı kalmayı önemsediğini ve Gilead'da bu kadınlar için hayatın da böyle monoton olduğunu vurgulamak ister (Robinson, 2019). Sinematik açıdan bu etki karanlık ortama pencereden süzülen yoğun ışık hüzmeleri ile verilmek istenmiştir.

Offred'in odasının, hiçbir şeye belirgin özelliğe sahip olmayan; sanat, renk ve kişilik yansıtmayan bir tasarım olmasına dikkat edilmiştir. Bütün bu yokluk içerisinde Offred'in odasında yatak dışında sadece bir çalışma masası mobilya olarak dikkati çeker. Bu masa, geçmiş yaşamında June ismine sahip olarak bir kitap editörü olan Offred'in geçmişini ve kaybettiklerini hatırlatması için tasarlanmıştır (Dray, 2018). Bu durum artık kadınların okumasına veya yazmasına izin verilmeyen Gilead'in baskıcı toplumsal kuralları ve Offred'in geçişi ve/ya öz benliği arasındaki uçuruma da tekrar vurgu yapmaktadır. Virginia Woolf'un (2002 [1929]) 'Kendine Ait Bir Oda' adlı eserinde, kadın yazarların yazma serüvenlerine ve edebi başarılarına dair toplumsal ve tarihsel engellerin incelenmesi yapılmaktadır ve odanın sembolik anlamını kullanarak kadınların yaratıcılığını destekleyen bir ortama sahip olmalarının ne kadar önemli olduğunu vurgulanır. Sembolik 'kendine ait bir oda' da kadınlar düşüncelerini özgürce ifade edebilir, düşüncelerini kâğıda dökebilir ve sanatsal üretimlerini gerçekleştirebilirler. Offred'in odası June olarak onun tek özel yeridir. Bazen hapishane hücresidir, ancak bazen her şeyden saklanabileceği köşedir. Adı bile ona ait olmasa da kendine ait bir odası vardır.

İçlerinde yatak ve masasının bulunduğu mobilya grubu ve oda tekstilleri, Mekânda Offred'in düşük statüsünü belirtmek için ve unutulmuş hissettirmek amacıyla özellikle eski ve kullanılmış olarak gösterilmektedir. Tavan arasından getirilmiş gibi görünen mobilyaların yanı sıra dantel detaylarıyla süslenmiş yatak örtüsü 1970'lerden kalma görüntüsü ile bu metaforu devam ettirir (Robinson, 2019). Odada eksik olan şeyler de dâhil edilenler kadar rahatsız edicidir. Aynaların kibri teşvik ettiği gerekçesiyle aynanın kaldırıldığını göstermek adına duvarda aynanın sadece kirli izi bırakılmıştır. Kaldırılmış bir aynanın izi, Damızlık Kızların görünüşleriyle ilgili özgüvenlerinin baskılandığını hatırlatır. Damızlıklara aynanın kırık parçası kullanarak intihar edebilme potansiyel bir silah olması da buna bir nedendir. Bunun gibi vakaları önlemek için bu odanın tavandaki aydınlatma armatürü çıkarılmıştır ve son Damızlık Kızın intiharının ürkütücü bir hatırlatıcısı olarak deliğin üzeri sıvanmıştır.

Offred'in odası, koltuğunda veya derin pencere pervazında oturarak talimatları beklemek için ideal bir ortama sahiptir (Dray, 2018). Çünkü bilindiği gibi, onun tüm varlığı Komutanın ve eşinin taleplerine göre belirleniyordu. Kitapta da Offred kendi odası için şöyle diyor: "Şu anda bir bekleme odası olan odamda bekliyorum. Yatağa gittiğimde burası bir yatak odası." (Atwood, 2019 [1985]: 53).

Offred, odadaki koltuğunda otururken, rüzgârın ve güneşin odanın ve mobilyaların farklı bölgelerine nasıl vurduğunu dizide monolog olarak sıklıkla anlatır. Ayrıca, odanın zemininden gelen cila kokusunu bile algılayabildiği belirtir. Offred, kendisine ayrılan odada hareketsiz bir şekilde oturduğunu anlatırken, sadece gözlemlemekle kalmayıp diğer duyusal algılarına da odaklanır ve izleyiciye de onunla sıkışıp kalmış gibi bir his verir (Øverland, 2021). Bu duygusal deneyim, izleyicinin Offred'in yaşadığı sınırlamaları ve çaresizliği daha yoğun bir şekilde hissetmesine olanak sağlar. Offred'in gününün büyük bir kısmını geçirdiği odasında dokunabileceği bir şeylerin bulunmasını önemsenmiştir. Duvarlara dokunsal bir unsur oluşturmak için sıva üzerine kullanılan boyanın pürüzlü olması bu yüzdendir (Robinson, 2019). Tasarımcılar, yatak örtüsü ve dokulu duvar gibi dokunsal unsurların Offred'in iç dünyasındaki duygusal ihtiyaçlarını yansıtmasını ve izleyiciye onun duygusal deneyimine daha derin bir anlayış sunmasını amaçlamışlardır. Bu tasarım tercihi, Offred'in duygusal ve fiziksel sınırlamaları ile baş etmeye çalıştığı oda içindeki deneyimini zenginleştirir.

Offred'in odasındaki beyaz ve krem renk tonları bir yatak odasından çok tıbbi bir tesise daha uygun bir hissiyat oluşturur. Bu renkler, Offred'in Komutana kısırlık 'tedavisi' olarak sağlanan bir 'tıbbi varlık' olduğunu hatırlatır (Dray, 2018). Set tasarımcısı Berghoff, Offred'in odasının bir kafeste tutulan bir fare izlenimi vermesini istediğini açıklar (Robinson, 2019). Aksine, Offred'in odasının kapılarında kilit yoktur. Offred'in odasının kapılarında kilit olmaması ise hapsedilmemiş olarak yorumlanabilir. Ancak, Offred'in kaçmaya çalışırsa ona yapabileceklerinden o kadar korktuğu ve tutsak edenlerden o kadar çekindiği düşünülürse, bir kilit tamamen gereksiz görünebilir. Diğer yandan, Damızlık Kızların odalarının kapılarının kilitlenmesi, kendi mahremiyetini yaratması ve kendilerini özel hissetmeleri istenmez.

Serena, Offred'e çocukluk evinden getirdiği bir müzik kutusu hediye eder ve kutu açıldığında içindeki balerin dans eder. Offred'e böyle bir hediye verilmesi fikrinde güçlü bir sembolik anlam mevcuttur. Offred'in seslendirdiği sözlere göre, "Mükemmel bir hediye, bir kutuya hapsolmuş bir kız. Sadece biri kapağı açtığında, biri onu kurduğunda dans eder"- bu, Offred'in Damızlık Kız olarak deneyimlerini yansıtmaktadır (Miller, 2017).

Bu kurmaca dünyadaki çeşitli gerçek yaşam göndermeleri -müzik kutusu gibi küçük bir şeyde bile- Offred'in işkencesine daha derin anlam katar. Bununla birlikte, daha önce görevlendirilmiş damızlığın yazdığını düşündüğü Latince cümle 'Nolite te bastardes carborundorum' ifadesi, kırmızı üniformalarının olduğu giysi dolabının içinde yazar. Offred'in insanlıkla bağ kurabilen ve June'un ruhunun karanlığını en zor anlarında aydınlatabilen bir söz olarak 'Sizi ezmesine izin vermeyin.' anlamına gelen bu ifade, karakter Offred'in umudu ve direncini temsil ederken, dizinin genel teması olan baskıya ve zulme karşı duruşu simgeler.

Komutanın Çalışma Odası

Fred Waterford'un kişiliğini ve daha da önemlisi Gilead Komutanı zihniyetini anlamak için izleyicilerin çalışma odasının tasarımına bakmaları önemlidir (Tablo 2). Bu odada kimsenin sahip olamayacağı her şeye sahip olmak, kibirli olmak ve bunu herkese göstermenin komutanın kişiliğini yansıttığı kanısındadır ki mekânın tasarımı, günlük kullanımdan ziyade güç ve lüks izlenimi vermek amacıyla yapılmıştır (Robinson, 2019). Geniş kütüphane, deri koltuk, işlemeli ahşap mobilyalar, masa lambası, koyu renkte perdeler, şömine, kelime oyunu için karşılıklı koltuk, dünya haritası ve pusula mekâna özgü çarpıcı unsurlardır.

Tablo 2: *Komutanın Çalışma Odasının İç Mekân Analizi*

Komutanın Çalışma Odası	
Fiziksel Özellikler	Yüksek tavan Giriş katı Geniş kütüphane Mekânın üst çekim kadrajında gösterimi Deri koltuk, işlemeli ahşap mobilyalar, masa lambası Yasaklı objeler: kitaplar, sanat, cinsel içerikli sanat, alkol Karşılıklı koltuk Kamera üst kadrajda komutanın gösterimi Şömine Koyu renk perdeler Perspektif dışına çıkmamak Dünya haritası ve pusula Teknolojiden yoksunluk
Aktivite	Gilead'ı yönetmek Diyaloğu takip eden kamera hareketi Kadınlara yasak olan her şeyi yapabilme Kelime oyunu (Offred ile) Ateşin yanması Hedef belirlemek, Tehlikeli ve riskli kararlar almak

Anlam	İtibar, Yüksek statü Lüks ve Zenginlik Baskıcı rejimin temsili İletişime teşvik Cehennem Gizlilik ve mahremiyet Stratejik planlama Tehdit göstergesi
Bireysel Özellikler	Fred Waterford Gilead Komutanı Hükmetmek, Otorite ve kontrol sahibi Kibirli olmak, Genişleme arzusu Hiyerarşik eşitsizliğe vurgu Eril güç, Ayrıcalıklı gücü gösterme merakı Kurmaca yasak ilişki, Muhafazakâr zihniyet

Not. Çalışma odasındaki sinematik etkiler iç mekân analizinin ögeleriyle değerlendirilir. Kaynak: Yazarlar.

Gilead'ı yöneten Komutan Fred Waterford'un kullanmış olduğu giriş katındaki çalışma odasının yüksek tavanı ve kütüphanesinin oldukça geniş bir alana sahip olması otorite ve ayrıcalıklarını üst kadraj ile yansıtılan bir ortamın oluşturulması için özellikle kurgulanmıştır. Bu odada set tasarımcısı Berghoff'un dikkat çektiği önemli bir detay, kadınlara yasaklanan her şeyin - kitaplar, sanat, cinsel içerikli sanat, alkol- eril birey olan komutanın odasında bulunur (Stamp, 2017). Bu detay, Gilead'ın kadınların bilgiye, sanata ve özgürlüğe erişimini sınırlayan baskıcı rejimi temsil etmektedir. Ayrıca çalışma masası etrafında çekilen sahnelerde komutan üst kadraja alınıp damızlığı küçük göstermek amacıyla alt kadrajda yer almaktadır (Şekil 5). Bu kamera açısı, hiyerarşik eşitsizliği vurgularken perspektifteki arkada kalan objelerin dışarıda tutulması da sinematik mekân olarak bu odanın gizemini arttır. Kitapların sayısı, eski bir kitap editörü olan Offred'i şaşırtırken, odanın teknolojiden yoksun bir 'ofis' olarak tasarlanması da teknolojinin muhafazakâr zihniyeti tehdit edebileceği düşüncesini gösterir (Stamp, 2017).

Şekil 5: *Komutanın Çalışma Odası*

Not. Offred ve Komutan Fred arasındaki hiyerarşik eşitsizliği yansıtan kamera açısındaki perspektif ile yaratılan sinematik etki ile ifade edilir. Kaynak: Ekran görüntüsü yazarlar tarafından alınmıştır.

Deri koltuk, işlemeli ahşap mobilyalar ve masa lambası, bir lüks ve zenginlik simgesi olarak görülmektedir. Koyu renkte perdeler, bu odada yaşanan tehlikeli durumlar ve verilen riskli kararlar hakkında merak uyandırıp gizliliği ve mahremiyeti temsil ederken, şöminenin ateşi günahkârlığın cezasının muhafazakâr zihniyetteki cehennem hissiyatını yansıtmaktadır. Herhangi bir totaliter rejimde olduğu gibi, Gilead'de de yıkıcı eylemler sadece ezilenlerin değil, aynı zamanda yerleşik seçkinlere mensup olanların davranışlarının da ayırt edici özellikleridir (Gökçen, 2014). Hikâyede, Offred ve komutan arasındaki ilişkiyi tanımlanan hiyerarşileri bozmaya yönelik en zararlı tehdit, komutanın kelime oyunu (Scrabble) oynaması için Offred'i odasına davet etmesidir. Karşılıklı koltuklar, iletişimi teşvik ederken diyaloğu takip eden kamera hareketiyle burada Komutan ve Offred tarafından oynanan kelime oyunu gerçek dünyadan mekân ve zaman olarak ayrılıp kurmaca dünyada yasak bir ilişkiye geçiş yapılır. Bu yüzden oyun gönüllülüğü ve özgürlüğü temsil eder. Çünkü Gilead gibi oyun da gerçek dünyanın dışındadır ve burada hiyerarşiler askıya alınır (Gökçen, 2014). Kelime oyunu sırasında kamera daha düz bir açıda çekim yaparak iki karakteri eşit bir şekilde gösterse de kelimelerle arası iyi olan Offred'in komutanın kazanmasına izin vermesi stratejik bir hamledir. Kurmaca olan yasak ilişkinin arka planında, Offred'in komutanın çalışma odasında bulunmasının nedeni; kendisi, kızı ve diğer Damızlık Kızların kurtuluşu için planlamalar yapabilmektir.

Fred Waterford'un aynı zamanda Amerika'nın henüz Gilead'in kontrolü altında olmayan bölgelerine bir saldırı düzenlemenin planını yapan bir general olduğundan dolayı tavanda bir dünya haritası vardır. Bu harita, Waterford'un stratejik düşüncesini ve genişlemeye olan arzusunu simgeler. Set tasarımına göre, burada haritaların ve bir pusulanın temsili kullanılarak Waterford'un hedeflerini belirleme ve yeni bölgeleri ele geçirme düşüncesi vurgulanır (Stamp, 2017). Çalışma alanı, Fred'in kişiliğinin bir uzantısıdır ve diğer insanlar üzerindeki etkisini gösterme ve gücünü sergileme amacını taşır (Robinson, 2019).

Serena Joy'un Yaşam Alanı

Waterford evinin ortak yaşam alanı olarak bu mekân Serena Joy'un imparatorluk alanı olarak görülür (Tablo 3). Gilead'da, eşler en üst düzeyde statüye sahip olan kadınlar olmasına rağmen gerçekte güçleri yalnızca ev içindeki otoriteyle sınırlıdır. Serena'nın en çok vakit geçirdiği bu mekân onun hobilerini yapabileceği bir alan olarak kişiselleştirdiği için karakteri yansıtır.

Tablo 3: *Serena Joy'un Yaşam Alanı İç Mekân Analizi*

Serena Joy'un Yaşam Alanı	
Fiziksel Özellikler	Evin ortak yaşam alanı Mavi renk Serena'nın sandalyesi Yerdeki yastık Baskıcı atmosfer Köşelere yanaştırılmamış mobilyalar Kadrajdaki objelerin arası uzaklık Altıgen alandaki çalışma masasındaki kişisel eşyalar Çok sayıda pencere, Pencere manzarası Kuş kafesi, Tablolar İşlemeli mobilyalar, mermer kaplamalı şömine, şamdanlar, desenli halı, büyük taşlı avizeler
Aktivite	Ritüel/ dua Offred'in diz çökmesi Eylemi takip eden yakın çekim hareketi Kadınların ayağa kalkması Ciddiyet ve gerginlik Hobiler: Örgü örme ve Sulu boya resim yapma Sükûnet, Ağaç hışırtısı İzole yaşamak Sanat eserleri ile ilgilenebilmek Misafir ağırlamak
Anlam	Kraliçe, yargıç ve jüri Güç, İtaat ve Tahakküm Çiçek motifleri Melankolik iç sıkıntı, Tutsaklık Mahremiyet Mesafe, Müze duvarları Zenginlik ve lüks
Bireysel Özellikler	Serena Joy Komutan eşi Toplumsal kurallara uyumlu, Soğukkanlı ve uysal Domestik imparatorluk alanı, Otoriter ve disiplinli Güç dinamikleri, Ataerkil sisteme boyun eğmek İçsel dünyanın sınırı, İçsel çatışma Empatik yoksunluk, Rahatsız edici Ayrıcalık, Toplumsal sınıf ayrımı, Muhafazakâr zihniyet

Not. Serena'nın yaşam alanındaki fiziksel veriler, sembolik anlamlar ve sinematik mekânın analizi ile karakterlerin deneyimlerinin mekânda nasıl algılandığını işaret eder. Kaynak: Yazarlar.

Seremoni öncesi yapılan ritüel de burada gerçekleştirilir (Şekil 6). Seremoni, Gilead'in güç yapısının Damızlık Kızların meşrulaştırılmış tecavüzüne dayanan bu distopik dünyaya ait bir olaydır. Seremoni öncesinde

Damızlık Kız ortak yaşam alanında Martha ve komutanın yardımcısı eşliğinde komutanın eşini bekler. Herkes yerini aldıktan sonra komutan odaya girer ve şöminenin üstündeki kutunun içinde bulunan duayı alıp okur. Bu durum, Damızlıkların sisteme itaat etmek zorunda olduklarını ve kısıtlanmış bir şekilde hareket ettiklerini vurgular. Ayrıca, Serena'nın da hegemonik rızaya dayalı bir performans sergilediği de aşikârdır. Serena'nın seremonideki varlığı aracılığıyla, Offred'in deneyimlediği iktidardan farklılaşan yönleri dikkat çeker. Çünkü, seremoni, Serena'nın kocasını gönüllü bir şekilde 'teslim etmesine' dayanır. Serena'nın sandalyesinin sol tarafta konumlandırılması ve orada oturarak bir kraliçe, yargıç ve jüriye benzetilmesi, Gilead'deki Damızlık ve Eşler arasındaki hiyerarşiyi gösteren bir sembolik göstergedir (Robinson, 2019). Serena'ya yüzeysel bir otorite atfedilerek bir özgür irade illüzyonu yaratılmakta, bu performans aracılığıyla ona bahşedilen 'üstünlük' kırıntısı, iktidarın 'rahmi' olma görevi gibi, iktidarın 'eli' olma görevini de yine kadına vermektedir. Offred'in ise diz çökmesi, itaatkârlık ve tahakkümün sembolüdür. Komutan odaya girdiğinde hem Serena hem de Offred'in ayağa kalkması, patriyarkal rejimin baskınlığının bir ifadesi olarak kadınlar arasındaki hiyerarşiyi aşan bir durumu ortaya koyar ki bu da eril bir otoriteye altındaki kadının boyunduruğudur. Mekânsal yerleşim ve kilit karakterlerin birbirlerine doğru konumlandırılması, güç dinamiklerinin hikâyesini temsil eden sahnelerin etkisini ise arttırmaktadır.

İncelenen mekân içinde tasvir edilen kadın temsilleri, toplumun sert ve baskıcı düzenini aktarmanın yanı sıra karakterlerin birbirleriyle de çatışmalarını yansıtmaktadır. Aynı zamanda, hikâyenin kurgusundaki iktidar baskısını kadın karakterler aracılığıyla iletmektedir. Bu, bir erkek egemen toplumda, doğurgan kadınların 'üreme' araçları olarak görüldüğü ve eşleri tarafından da bu amaca hizmet etmeye zorlandığı halde normalleştirilmeye çalışılan bir toplumsal durumu betimlemektedir.

Şekil 6: *Serena Joy'un Yaşam Alanı*

Not. Yaşam alanındaki seremoni öncesi ritüel, misafir ağırlama, Serena'nın hobilerine ait alan güç dinamiklerini ve toplumsal hiyerarşiyi yansıtırken eş konumundaki Serena'nın kadına atfedilen domestik bir mekân olarak görülür. Kaynak: Ekran görüntüsü yazarlar tarafından alınmıştır.

Bu mekândaki sahneler, ekran üzerinde güç dinamiklerini vurgulayarak izleyiciye görsel bir mesaj iletmektedir. Bir sahnede, Offred salonun önünde diz çökmüş ve seremoni ritüeline başlamadan önce diğer karakterlerin gelmesini beklemektedir (Miller, 2017). Ancak, Komutan Fred, henüz içeri girişine izin verilmemesine rağmen beklenmedik bir şekilde odaya girer. Bu durum, Offred'in strese girmesine sebep olur ve konuşmaları sırasında odada belirgin bir gerginlik vardır. Güç dengesizliği, bu sahnedeki çekim açılarıyla vurgulanır; Offred'in tuzakta olduğunu ve çaresizlik ile güçsüzlük duygusunu yüz ifadesi ve konumuyla göstermek için sadece ona odaklanılır (Øverland, 2021).

Serena Joy, Gilead rejimini destekleyen ve sistemdeki dini ve cinsiyetçi kurallara uyan biri olarak tasvir edilir. Serena karakterinin maviyle ilişkilendirilmesi dizide sembolik anlamlara dayanmaktadır. Mavi renk, Serena'nın soğukkanlı, kontrollü ve otoriter bir karakter olduğunu vurgulamak için kullanılmaktadır. Ayrıca, mavinin sadelik ve ciddiyeti sembolize etmesi, Serena'nın katı toplumsal normlara uygunluğunu ve disiplinini gösterir. Mekandaki renk yoğunluğu mavinin soğuk ve nötr tonu olarak görülür. Mavi, aynı zamanda, melankolik iç sıkıntısı da temsil eder. Serena karakterinde bu duygusal zorlukları ve içsel çatışmaları yansıtır.

Serena'nın altıgen bölümde bulunan çalışma masası ve üzerindeki eşyalar, onun kişisel ilgi alanlarını ve hobilerini yansıtan sembollerdir. Burada bulunan resim malzemeleri, dikiş kutusu ve örgü gereçleri ile bu evde nasıl zaman geçirdiğini işaret eder. Damızların zihinlerini çalıştır-

maması gerektiği bu rejimde Komutan eşlerine de sadece bunları yapabilme hakkı verilmiştir. Resim yapma eylemi, Serena'nın iç dünyasını ifade etme ve duygusal tatmini arama aracı olabilme potansiyeline sahipken, sadece çiçek motiflerine izin verilmesiyle sınırlanmıştır. Bu durum, Serena'nın iç dünyasını ve potansiyelini bastırmasının yanı sıra, toplumun ona dayattığı roller ve kısıtlamaların bir göstergesi olarak da görülür. Serena'nın örgü örme eylemi, Gilead toplumunda kadınların sınırlı ve belirlenmiş rollerini sembolize eder. Örgü örme, geleneğin ve ev işlerinin sembolü olarak görülür, ancak aynı zamanda tutsaklık ve baskının bir ifadesidir. Bu eylem, kadının toplumdaki rolünü ve potansiyelini engelleyen ataerkil bir sistemi yansıtır. Serena Joy'un yaşam alanı hem fiziksel detaylarıyla hem de içerdikleri anlamlarla derinlikli bir şekilde oluşturulmuştur.

Duvarlardaki renkler ve odadaki objeler, toplumdaki otoritenin kontrolünü ve karakterlerin kısıtlanmışlığını temsil eder. Köşelere yanaştırılmamış mobilyalar, ciddiyet ve gerginlik hissini yansıtırken, çalışma masasındaki kişisel eşyalar hobilerini ve içsel dünyasının sınırlarını temsil eder. İşlemeli mobilya tarzı, mermer kaplamalı şömine, şamdanlar, desenli halı ve büyük taşlı avizeler zenginlik ve lüksü temsil ederken misafir ağırlamada toplumsal sınıf ayrımını da yansıtır. Yönetmen Miller, set tasarımcısı Berghoff'un neredeyse duvarlardaki tüm resim kopyalarını gerçek boyutlarında yapması nedeniyle mekânın duvarlarının müze duvarları gibi hissettirdiğinden bahseder (Robinson, 2019). Komutan eşlerinin ayrıcalıklı oluşunu tablolar göstergesiyle sanat eserleriyle ilgilenebilme imkânını yansıtır.

Mekânın genel atmosferi sıkıntı verici ve baskıcıdır. Pencereden görünen manzara, yeşil ağaçlarla dolu olup mahremiyetin sembolik bir temsilidir. Ağaçların hışırtı sesi de normalde rahatlatıcı olması beklenirken rahatsız edicidir. Çok fazla pencere olmasına rağmen yine de oda karanlıktır. Loş ışık kullanımı ise huzursuzluğu arttırır. Kuş kafesi ise izole bir yaşamı, tutsaklığı ve empatik yoksunluğa atıfta bulunur. Bu detaylar, izleyiciye mekânın atmosferini ve karakterlerin içsel durumlarını daha derinlemesine hissettirir.

Serena Joy'un Yatak Odası

Waterford evinin odalarından biri olan yatak odası, Serena karakterinin domestik iktidarıyla ilişkilendirilen bir alan gibi görünse de aslında Gilead'ın üreme sisteminin kurallarına uygun olarak cinselliğin sembolü haline gelmiştir. Yatak odası kişisel özgürlüklerin kısıtlandığı ve baskıcı rejimin etkisinin en yoğun hissedildiği bir mekândır (Tablo 4).

Tablo 4: *Serena Joy'un Yatak Odası İç Mekân Analizi*

Serenay Joy'un Yatak Odası	
Fiziksel Özellikler	Mavi renk Merkezi düzen ve yerleşim Mavi işlemeli tavan Alt çekim kadrajı Dört direkli yatak Nakışlı yastıklar Döşeme ve halılar Ayna Gösterişli avize Tavandaki detaylar: Mavi üstüne kuş, bulut, çiçek
Aktivite	Seremoni Sessizlik Taklit etme Bakışı takip eden çekim hareketi Bakmak Kameranın hareketin devam ettiği yerden başka bir yere çevrilmesi Hatırlama ve özlem
Anlam	İktidar Gerilim Melankoli Cinsellik Düzen ve İnanç Zenginlik ve lüks Doğa ve Özgürlük
Bireysel Özellikler	Serena Joy, Fred Waterford, Offred Eş Kontrolün yitirilmesi Eril güç İçsel kaçış Baskı altında yaşam Dayatma Duygusal sarsılma Gözetim altında Kısıtlanmış bakış Özgürleşme arzusu

Not. Serena Joy'un yatak odası olarak nitelendirilen bu mekândaki analiz Serena, Komutan ve Damızlık karakterlerinin bir uzantısıdır. Fiziksel veriler ışığında sinematik anlatım aktivite, anlam ve bireysel değerlerin algılanışı ile irdelenir. Kaynak: Yazarlar.

Serena Joy'un yatak odasının tasarımı hem karakterlere açılan bir pencere hem de seremoninin gerçekleştiği mekândır. Bu nedenle, set tasarımcıları yatak odasının tasarımıyla, seremoninin nasıl işlediğini anlatmak ve bu sürecin mobilyalar üzerindeki anlamını ortaya çıkarmak amacındadır (Şekil 7). Geleneksel olarak 'Yatak Odası' ve evlilik mahremiyeti

kavramını radikal bir şekilde sarsan roman, 'Seremoni/ Ayin' zamanında Komutan-Damızlık ile, Serena- Damızlığın kıyafeti ile ilişkisindeki garip bir düzenlemeye sahip cinsel birleşmeyi bu mekânda anlatır.

Şekil 7: *Serena Joy'un Yatak Odası*

Not. Serena Joy'un yatak odasının mekânsal düzeni ve detaylarında büyük dört direkli yatak, işlemeli yastıklar ve doğadan ilham alan tavan tasarımı dikkat çeker. Kaynak: Ekran görüntüsü yazarlar tarafından alınmıştır.

> *''Serena ağlamaya başladı. Duyabiliyorum onu, arkamda. Bu ilk kez olmuyor. Her zaman yapar bunu Ayin gecesinde. Gürültü yapmamaya çalışıyor. Önümüzde onurunu korumaya çalışıyor. Döşeme ve halılar sesini boğuyor, buna rağmen onu açıkça duyabiliyoruz. Kontrolünü yitirmesi ve bunu bastırmaya çalışmasından kaynaklanan gerilim korkunç.''* (Atwood, 2019 [1985]: 127).

Offred, Serena'nın gerçekleşen üreme ritüellerinden önceki melankolik davranışını anlatmaktadır. Serena, Gilead politikasının oluşturulmasında rol almasına rağmen, toplumlarının devamlılığını sağlamak amacıyla tasarlanmış olan bu ritüel öncesinde düzenli olarak ruhsal açıdan sarsılır. Damızlıklar tutsak yaşamlarının daha yüksek bir bedelini öderken, Serena ve diğer eşler kendi deneyimledikleri baskılara katlanmaktadır. Kadın, Gilead'da, hangi pozisyonda olursa olsun, dayatılan bedensel ve sosyolojik tahakküm ile katı kurallar altında yaşamakta ve acı çekmektedir.

Dizide, farklı sosyal sınıflara mensup karakterlerin empati belirtisi olmaksızın bir arada yaşadığı tasvir edilmektedir. Ancak Gilead'daki ev düzeni, karakterleri yönlendiren beklentileri ve kuralları içerir. Odanın mekânsal organizasyonunda eski tarzda dört direkli büyük bir yatak mekânın merkezindedir. Bununla birlikte, karakterlerin senaryoya

uyumlu olması düşüncesiyle, zengin insanların yataklarında kullanmadığı birçok yastık, Serena Joy'un Offred gibi davranabilmesi için bir metafor olarak kullanılmıştır (Robinson, 2019). Başka bir sahnede, Offred Serena ile konuşmak için bu mekâna girdiğinde, nakışlı yastıklara gözleri takılır. Nakışlar, belirli bir düzenin ve inanç sisteminin sembolüdür. Kitapta da bahsedilen "İnanç bir sözcük sadece, süslü, yastığa işlenmiş bir sözcük." alıntısı, inancın ve ideolojinin kimlik üzerindeki kontrolünü yansıtır (Atwood, 2019 [1985]: 361). Yatağın tam karşısında bulunan bir ayna ise, yatakta yaşanan her şeyin Gilead toplumunun gözetimi altında olduğunu ve taklit edildiğini hatırlatmaktadır (Natalia, 2019).

Ayrıca, Serena'nın yatak odasının mavi renkle ilişkili detaylar da önemli bir rol oynamaktadır. Tavan da mavi renkte olup kuşlar, çiçekler ve bulutlar gibi doğadan esinlenen detaylarla süslüdür. Kadınlar genellikle doğaya, doğal süreçlere ve bedensel/fiziksel varoluşa ilişkilendirilirken, erkekler kültürel alana, zihinsel/faaliyet odaklı işlere ve toplumsal rollerin belirleyicilerine atfedilir. Bu yüzdendir ki Serena'ya ait olarak atfedilen yatak odasında doğaya ait çağrışımlar vardır.

Offred seremoni anında tavana bakarken mavi rengin duygusal ve sanatsal çağrışımlarını vurgulayan, kişisel deneyimlerini aktarır. Offred'in bakışıyla birlikte kamera açısı tavana doğru çevrilir ve onun düşünceleri ve anıları arasında geçiş yapılır. İç sesi eşliğinde, odadaki gösterişli avize gibi detaylara göz atarken mekândan ruhen ayrılır ve geçmişe dönüş yapar. Bu anlatım, Offred'in özgür bir kadın olduğu zamanlara ve ailesine dair hatıraları içerir. Sahnede mavi kelimesi geçen şarkı ve müzik gruplarından bahseder. Maviyle ilişkili müzik, sanat ve deneyimlerin etkisini hisseder ve bunları anlatır. Eski yaşamında sahip oldukları araba renginin mavi olduğunu hatırlaması karakterin iç dünyasını ve geçmişe olan özlemini yansıtan bir anıdır. Bu sahnedeki mavi renk ve doğal detaylar, Offred'in arka planda sakladığı duygusal deneyimlerini ve özgürleşme arzusunu temsil eder. Bu sayede, Offred'in iç yolculuğunu ve yaşadığı çelişkileri anlamak, sistemi sorgulamak ve direnişin izlerini takip etmek mümkün hale gelir. Gilead'ın baskıcı rejiminin varlığı ise, dayatılan inanç sistemi ve kontrolün merkezi olarak yatak odası aracılığıyla karakterler üzerinde bir bedensel ve sosyolojik tahakküm kurduğunu gösterir.

Mutfak

Dizide Marthalar, evin hizmetçi sınıfına ait olan kadınlardır. Marthalar, Gilead toplumunda üreme yeteneği olmayan veya çocuğu olmayan kadınlardan oluşur. Mutfak, Marthaların çalışma alanıdır ve genellikle diğer kadınların yemek ihtiyaçlarını karşılamak, evin yemeklerini hazırlamak ve dağıtmak gibi görevleri vardır (Tablo 5).

Tablo 5: *Mutfak İç Mekân Analizi*

Mutfak	
Fiziksel Özellikler	Koyu toprak tonları ve koyu yeşil renk Organik gıdalar Yemek pişirme araçları Düşük ışık ve gri tonları Gün ışığı hüzmeleri Mutfak ürünleri ikonları Ada tezgâh Cam Veranda Sarmaşıklar
Aktivite	Yemek hazırlama, pişirme ve dağıtma Çörek yapmak Eylemi takip eden yavaş kamera çekimi Hizmet etmek Düzen ve Temizlik İş birliği Küçük sohbetler
Anlam	Doğal Monoton Soğuk Gizli mesajlar Dayanışma İzole edilmiş sıçan
Bireysel Özellikler	Martha Hizmetçi Zorlu yaşam koşulları Katı kurallar Duygusal ifade sınırlamaları Dinlenilme hissi Hiyerarşik tavır

Not. Mutfak mekânı, tasarımındaki fiziksel, sembolik ve sinematik unsurları ile değerlendirilir. Kaynak: Yazarlar.

Dizideki mutfak iç mekânı oldukça sade ve işlevsel bir tasarıma sahiptir (Şekil 8). Mutfak temizlik ve düzen anlayışı ile yönetilir. Beyaz renkli dolaplar ve tezgâhlar, kahverengi tonlarda ahşap zemin ve açık mavi renkli duvarlar kullanılmıştır. İki büyük pencere mutfağa doğal ışık sağlar. Mutfağın merkezinde büyük bir ada tezgâh bulunur. Mutfağın tasarımında Gilead'ın koruma odaklı felsefesinin katı kurallarına dikkat etmek gerektiğinden herhangi yazı içeren bir öğenin veya yemek kitaplarının olmaması bir evi dolduran ve onu sıcak ve canlı hissettiren şeylerden kaçınıldığını gösterir.

Mutfaklar genellikle sade, soğuk ve monoton bir tasarıma sahip olup Marthaların çalışma koşullarını ve yaşamlarının rutinliğini yansıtabilir.

Sinematik olarak, mutfak sahnelerinde düşük ışık ve gri tonlarının kullanılması genel olarak hüzünlü ve baskıcı bir atmosfer oluşturur. Marthalar arasındaki ilişkiler ve iletişim, mutfak sahnelerinde sessizce iş birliği yapma veya küçük sohbetler etme gibi aktiviteler, Marthaların dayanışma içinde olduklarını ve zorlu yaşam koşullarında birbirlerine destek verdiklerini gösterir.

Şekil 8: *Mutfak*

Not. Dizide mutfak sahnelerinde toprak tonları, koyu yeşil ve güneş ışığı kullanarak doğal bir atmosfer yaratmayı ve ev sakinleri arasındaki iletişimi yansıtan bir atmosfer ile ifade edilir. Kaynak: Ekran görüntüsü yazarlar tarafından alınmıştır.

Görülen koyu toprak tonları, koyu yeşil ve güneş ışığı gibi doğadan esinlenen detaylar doğallığı temsil etmektedir. Ancak bu doğal unsurlar, aslında baskıcı ve yapay bir sistem olan Gilead'ın yüzeyindeki gösterişli ve doğaya dair izler taşıyan unsurlarla birlikte ikiyüzlülüğünü vurgular. Waterford evi, kadınları 'doğal' olarak ev işleri, bakım, duygusallık gibi alanlarda sınırlayan bir düzen olarak görür. Bu düzen, kadınları ikincil bir konuma yerleştirir ve cinsiyet eşitsizliğini pekiştirir.

Mutfak, sinematik sahneleriyle duyguların nasıl bastırıldığını ve ifade edildiğini gösteren bir mekândır. Waterford'un evinde, mutfak diğer mekânlardan farklı olarak camlarla ayrılmıştır. Bu camlar, yüksek sesle ifade edilen bir düşüncenin duyulma riskini hatırlatır ve birinin sizi dinlediğini düşündüğünüzü hissettirir. Bu nedenle, duygular bastırılır ve gizli mesajları kamufle eden çörekler gibi yemekler aracılığıyla ifade edilir ve bu aktivite kamera çekiminde yavaşlatılıp hareket takip edilir. Bu distopyada, duyguların sadece mutfakta çalışan kadınlara ait olduğu açıktır (Natalia, 2019). Mutfak, kadınların duygusal ifadelerini saklamaları gerektiği ve hissettiklerini gizlemek zorunda oldukları bir alandır.

Mutfakta Marthalar ve Damızlık Kızlar için ayrı bir alan olması önemlidir. Waterford'ların onlarla yemek yemeyi istemediği için veranda Marthalar ve Damızlık Kızlar için oturma/yemek yeme alanına dönüştürülmüştür (Robinson, 2019). Ayrıca, Serena'nın evdeki diğer personeline karşı tutumunu vurgulamak için verandada biraz tamamlanmamış bir görüntü oluşturulmuş ve doğal unsurlar, özellikle sarmaşıklar gibi bitkiler tasarımın bir parçası olarak kullanılmıştır. Bu tasarım, verandayı bir tür izole edilmiş- bir sıçan gibi- hissettirerek, Serena'nın ev personeline karşı tavrını ve evin içindeki hiyerarşiyi yansıtmaktadır (Robinson, 2019).

Sonuç

Sinema ve mekân ilişkisi üzerine yapılan bu çalışmada, toplumsal cinsiyet araştırmaları teorik literatürü ışığında 'Damızlık Kızın Öyküsü' dizisindeki mekânsal ve sinematik anlatım etkisindeki görseller ve imgeler aracılığıyla kadının temsiliyeti incelenmiştir. Kurgusal mekânda kadın temsilinin varlığı anlama yansımaktadır. İncelenen dizide toplumsal cinsiyet rolleri ve kadının rolü konusu, set tasarımı üzerinden vurgulanmıştır. Atwood'un romanı ve Miller'ın uyarlamasının sınırlarına özgü gibi görünse de damızlık kadın illüstrasyonu, anlatıda ve günümüz toplumunda kadınları 'kişi olmayan' olarak nesneleştirilmesi ile tasvir edilir. Cinsiyet rolleri gibi kültürel normlar insanların davranışlarını, duygularını ve algılarını etkiler. Dizi, farklı deneyimlere sahip olan yaşama daha geniş bir bakış açısı sunan çeşitli bedenlere odaklanarak mekânsal okumayı etkilemektedir.

Dizi, Margaret Atwood'un romanında da yer alan Gilead'ın kapsamlı bir görsel tasvirini sunmasının ardından, sinematik bağlamda duyusal deneyime odaklanmayı amaçlamaktadır. Roman karakteri Offred'in bedeninden koparıldığı ve tekrar bağlantı kurmak için duyusal deneyimlerini kullandığı temaları, diziye aktarma süreci mekânsal anlatılar ile yer almaktadır.

Görseller, açılar ve renkler, öğeleri ön plana çıkarabilir veya bastırabilir. Aynı zamanda izleyicilerde duygusal tepkileri yeni yollarla uyandırma potansiyeline sahiptir. Gilead sahneleri, sepya/sarı tonlara sahip bir filtre kullanılarak çekilmekte ve geçmişteki Gilead öncesi sahneler ise daha soğuk ve parlak tonlara sahiptir. Bu görsel seçimler, izleyiciye farklı zaman dilimlerini ve atmosferleri ayırt etme ve deneyimlemenin yanında sahnelerin atmosferini ve duygusal etkisini değiştirmeyi amaçlamaktadır. Sepya/sarı tonlar, nostalji, sıcaklık veya eskime hissi gibi duygusal tepkileri çağrıştırır iken, soğuk ve parlak tonlar daha gerçekçi, belirgin veya zıt

bir etki yaratmayı amaçlar. Fakat dizideki bu farklı tonlar Gilead kurgusunun daha 'romantikleştirilmiş' lenslere kıyasla daha 'gerçekçi' olarak filtrelendiği kısıtlayıcı bir bakış açısını anlatır.

Gilead'daki mekânlarda, özellikle de kısıtlayıcı özellikleri ile evin iktidarın kontrol noktası olarak bir aracı olduğu vurgulanmaktadır. Gilead'da stratejik olarak eşler evin yönetiminde belirleyici bir konumda olmasına rağmen ev içine hapsedilerek uygulanan kurallar ile kadınların üzerindeki kontrol yine iktidarın elindedir. Hem Damızlık hem de Eşler olmak üzere kadınların karşılaştıkları iç mekânlarda, ikamet ettikleri ev içi ve kamusal alanlarda da ataerkil kontrol sistemi mekân aracılığıyla temsil edilir. Belirli kamera açıları, Offred, Serena ve Komutan gibi karakterler arasındaki güç eşitsizliklerini çerçeve içinde vurgular. Dizi, patriyarkal bakış açısıyla kadın bedeninin toplumda karşılaştığı baskı ve kontrolü görsel olarak aktarmaktadır.

Görsel medya ve kadın bağlamında, kadın bedeninin tasviri ve feminist hareketlerinin ekrana getirilmesi ile feminizm son yıllarda medyanın odak noktasına haline gelmiştir. Bu dizinin önemi kurgusal dünyada var olan eğilimlerin izleyicinin dünyasında olası bir geleceğe yansıtılabilmesi gerçeğinde yatmaktadır. 'The Handmaid's Tale' dizisi, kadın hakları, toplumsal cinsiyet ve siyasi meselelere odaklanmasıyla birlikte Margaret Atwood'un 1980'lerde yarattığı sembolleri yeniden gündeme getirerek feminist harekete yeni bir dinamizm kazandırmıştır. Kadınlara kendi bedenleri üzerinde karar vermeleri için olanak veren dünya çapındaki feminist hareketlerde direnişler bu diziden etkilenmiştir. Dizinin ardından, 'handmaid' kıyafeti ve 'Offred' ismi, kadın haklarına yönelik protesto ve mitinglerde sık sık kullanılmaya başlanmıştır. Buna paralel olarak, bu araştırma, gelecekteki mekânsal tasarımlarda gözlemlenecek olan toplumsal cinsiyet imgelerini içeren kurgusal mekânlarda kadınların temsili konusunda farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır. Damızlık Kızın Öyküsü, bir kadına kendine ait bir ses, kimlik ve bir özel yaşam alanı vermek ile kadınların bunlara sahip olmaması gerektiğini düşünenler tarafından her zaman 'feminist' olarak kabul edilecektir.

Kaynakça

Atwood, M. (2004). The Handmaid's Tale and Oryx and Crake in Context. *PMLA*, 119(3), 513-517. https://doi.org/10.1632/003081204X20578

Atwood, M. (2019 [1985]). *Damızlık Kızın Öyküsü.* (Çev. S. Altınçekiç ve Ö. Kabakçıoğlu). İstanbul: Doğan Kitap.

Baydar, G. (2012). Sexualised productions of space. *Gender, Place and Culture*, 19(6), 699–706. https://doi.org/10.1080/0966369X.2012.675472

Beauvoir, S. (1986). *Kadın: İkinci Cins*. İçinde, B. Onaran, (Ed.). İstanbul: Payel Yayınevi.

Beşışık, G. (2013). *Sinema ve mimarlıkta mekân kurgusu ve kavrayışı* (Doktora tezi) Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Butler, J. (1988). Performative Acts and Gender Constitution: An Essay in Phenomenology and Feminist Theory*. Theatre Journal*, 40(4), 519-531.

Butler, J. (2014 [1989]). *Cinsiyet Belası: Feminizm ve Kimliğin Altüst Edilmesi*. (Çev. B. Ertür). İstanbul: Metis Yayınevi.

Connell, R.W. (2005). *Masculinities*. California: University of California Press.

Der-Ohannesian, N. (2021). Female Negotiations of Affect in Domestic and Public Space in the Television Series The Handmaid's Tale. *Ilha do Desterro*, 74, 577-588. https://doi.org/10.5007/2175-8026.2021.e75830

Douglas, S., & Michaels, M. (2005). *The mommy myth: The idealization of motherhood and how it has undermined all women*. Simon and Schuster.

Dray, K. (2018). *The making of The Handmaid's Tale*. Retrieved from https://www.stylist.co.uk/long-reads/the-handmaids-tale-season-2-behind-the-scenes-making-of-spoilers-tv-channel-4/205316 Erişim tarihi: 24.11.2022.

Falahat, M. (2006). Sense of place and the factors shaping it. *Fine Arts Magazine*, 26.

Gökçen, N. (2014). Homo Ludens Gilead'da: The Handmaid's Tale'e Yeni Bir Bakış. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18 (2), 139-155.

Grosz, E. (2001). *Architecture from the outside: Essays on virtual and real space*. MIT Press.

Hanisch, C. (2006 [1969]). The Personal is Political. *The Women's Libreration Movement classic with a new explanatory introduction.*

Hayden, B. (1992). Observing prehistoric women. In *Exploring Gender through Archaeology: Selected Papers from the 1991 Boone Conference*. 33-48. Prehistory.

Heynen, H. (2011). Gender and architecture. A review of the literature. *Journal of the School of Architecture at the University of Cyprus*, 2, 158-177.

Hooks, B. (2014). *Yearning: Race, Gender, and Cultural Politics*. Routledge.

Lefebvre, H. (1991). *Production of Space*. USA: *Blackwell.*

Massey, D. (1994). Space, Place, and Gender. In *Space, Place, and Gender* (pp. 185-190). University of Minnesota Press.

McDowell, L. (1993). Space, place, and gender relations: Part I. Feminist empiricism and the geography of social relations. *Progress in Human Geography*, 17(2), 157–179. https://doi.org/10.1177/030913259301700202

Miller, B. (Producer). (2017). The Handmaid's Tale [TV series]. MGM Television; Hulu.

Natalia, V. M. (2019, October 15). *The Handmaid's Tale: Symbolism of the House*. Retrieved from https://medium.com/astral-dandelion/the-handmaids-tale-symbology-of-the-house-27eca18f67a7 Erişim tarihi: 24.11.2022.

Øverland, O. (2021). *The Female Body in Atwood's Gilead: A Material Feminist Reading of the Female Body in The Handmaid's Tale, The Handmaid's Tale TV Show and The Testaments* (Master's thesis).

Pallasmaa, J. (2012). The Architecture of Image: Existential Space in Cinema. *Phainomenon*, *25*(1), 157-174.

Rendell, J. (2000). Introduction: 'gender, space'. In *Gender space architecture: An Interdisciplinary Introduction*, 101-111. Routledge.

Robinson, A. (2019). *The Art and Making of The Handmaid's Tale: The Official Companion to MGM Television's Hit Series*. Insight Editions. Retrieved from https://www.previewsworld.com/Catalog/FEB191815

Stamp, E. (2017, May 16). *7 Secrets of The Handmaid's Tale Set That Send a Message*. Architectural Digest. Retrieved from https://www.architecturaldigest.com/story/7-secrets-of-the-handmaids-tale-set-that-send-a-message Erişim tarihi: 24.11.2022.

Steele, F. (1981). *The sense of place.* Boston , MA : CBI Publishing Company.

Tolan, F. (2007). *Margaret Atwood: Feminism and Fiction.* New York: Rodopi.

Woolf, V. (2002 [1929]). *Kendine Ait Bir Oda*. (çev. Suğra Öncü). İstanbul: İletişim Yayınları.